

Referințe bibliografice

1. Gavriluță N. Antropologie socială și culturală. Iași: Ed. Polirom, 2009, p. 30.
2. Paulescu N. Fiziologie filosofică. Cele patriu patimi și remediile lor. București: Ed. Cartea Românească, p. 14.
3. Eco U. Înainte ca racul. Războaiele calde și populismul mediatic. București: Ed. RAO, 2007, p. 90.
4. Paulescu N. Instincte sociale. Patimi și conflicte. Remedii morale. Iași: Ed. Credința strămoșească, 2009, p. 283.
5. Durnescu I. Asistența socială în penitenciare. Iași: Ed. Polirom, 2009, p. 138.
6. Baci Adina-Brîndușa, Sroică Laura-Oana, Robe Adin-Daniel, Ispas Alexandru-Teodor. Antropologie medicală. Elemente introductive. București: Ed. Universitară Carol Davila, 2017, p. 97.
7. Ianolide I. Întoarcerea la Hristos. Document pentru o lume nouă. București: Ed. Christiana, 2009.
8. Popescu L. Bioetica și perspectiva creștină. Brăila: Ed. Istros, 2009, p. 142.
9. Niță M., Gheorghe I., Ionescu F., Otilie B., Mogoi C., Bușe V. Dicționar de Bioetică. Craiova: Ed. Aius, 2009, p. 215.
10. Brînză S. Infracțiuni contra vieții, sănătății, libertății și demnității persoanei. Chișinău, 1999, p. 68.
11. Zăgărean I. Morala creștină. Cluj-Napoca: Ed. Renașterea, 2006, p. 218.
12. Popescu L. Bioetica și perspectiva creștină. Brăila: Ed. Istros, 2009, p. 141.
13. Stăniloae D. Teologia Dogmatică Ortodoxă. Vol. I. București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, 1996, p. 321.
14. Țirdea T. Elemente de bioetică. Chișinău: Medicina, 2005, p. 90.
15. Gheorghe V., Dîrlău A. Fața nevăzută a homosexualității. București: Ed. Christiana, 2014, p. 179-187.
16. Sfântul Închisorilor. Alba Iulia, 2007.

C. NOICA DESPRE MALADIILE SPIRITULUI ȘI CONTEMPORANETATEA

Vera Panfil, doctorand

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, R. Moldova
veronicapanfil2255@gmail.com

C. NOICA ABOUT THE DISEASES OF THE SPIRIT AND THE CONTEMPORANEITY

This study reflects the concept of "model" in continuation (ontologic, cultural) defined in the philosophy of Constantin Noica as an investigation and structuring method of the creature through the I-D-G terms: individual-general-determinations indicating from six modulations of the verb "tobe" in the work "Becoming a Creature" in correspondence with the unfulfilled creature, left creature, the creature that doubles the reality, the possible creature that negates the reality, the crea-

ture that has no "place of living", identity, the creature that has no saved generality, naming them "diseases of superior order" of the spirit in the work "Six Diseases of the Contemporary Spirit", that "... are, in fact, of the creature, ontic diseases and, that is why, they could really be constitutional to the man in contrast to the others; if the body and the soul participate in the creature, the spirit itself reflects it thoroughly..." [3, p. 7].

These six diseases are determined from Greek: 1. *Catholita* – "catholu" -- in general characterized by the disease lacking generality. 2. *Todetita* – "tode ti" -- this disease namely is one from the lack of individuality. 3. *Horetita* – "horos" is the determination of the disease according to the will of deregulation of the determinations. 4. *Ahoretie* – the disease of the refuse of determination. 5. *Atodetie* – the disease of refuse of the individual, from this namely. 6. *Acatholie* – the disease of the refuse from the general, from determination.

Acest studiu relevă în continuare conceptul de „model” (ontologic, cultural) definit în filosofia lui Constantin Noica ca o metodă de cercetare și structurare a ființei prin termenii I-D-G: *individual-determinații-general*, inducându-l din șase modulații a verbului „a fi” în lucrarea „*Devenirea întruființă*” în corespundere cu ființa neîmplinită, ființa suspendată, ființa ce dublează realitatea, ființa posibilă ce neagă realitatea, ființa ce nu are „așezare”, „identitate”, ființa ce nu are asigurat generalul, denumindu-le „maladii de ordin superior” „ale spiritului” în lucrarea „*Șase maladii ale spiritului contemporan*”, care „... sunt în fapt ale ființei, maladii ontice, și de aceea s-ar putea ca ele să fie cu adevărat constituționale omului, spre deosebire de celelalte; căci dacă trupul și sufletul participă și ele la ființă, spiritul singur o reflectă deplin...” [3. p.7]. Aceste șase maladii sunt determinate din limba greacă: 1. *Catholită* – „katholu -- în general” caracterizată de maladia de lipsă a generalului; 2. *Todetită* – „tode ti -- acest lucru anume” – maladie de lipsă a individualului; 3. *Horetită* – „horos -- determinare” - maladie pe linia voinței de dereglare a determinațiilor; 4. *Ahoretie* – maladia refuzului de determinare; 5. *Atodetie* – maladia refuzului de individual, de acest lucru anume; 6. *Acatholie* – maladia refuzului de general, de determinare.

Termenii maladiilor relațai de Noica nu se găsesc pentru tălmăcire în alte surse (Larousse. Marele dicționar al PSIHOLOGOIEI; Cartier. Dicționar enciclopedic; Enciclopedia mondială. Filosofia etc.), fiind determinați doar de filosoful român: „Le-am dat, ca într-o *altă* medicină, nume, nu fără de surâs, firește. Dar ce putem face decât să le numim, dacă maladiile apar atât de lămurit în om, iar ca „situații” ale ființei deopotrivă în lucruri, poate?” [3, p. 12]. Primele trei maladii au „carența refuzului” la om al unui anumit termen al ființei.

Catholita caută vindecare în existența individuală, neagă „ideologiile”, desprinzându-se de ordinea societății și fiind singura maladie spirituală

de ignorare a generalului prin exemplul individualității a celor „1003” cuceriri feminine a lui Don Juan (fără supunere socială, libertin, lipsit de lege), dar și fără de personalitate și nesupus generalului (simpla frumusețe din toate ființele) sau Napoleon Bonaparte în tendința lui de afirmare generală – sindrom tipic a unui bolnav de catholită prin tirania acțiunii oarbe și desfigurată. Sau manifestarea artistică din Comedia Umană a lui Balzac – „... un cuceritor exemplu de cuplare a individualului cu posibilul..., ascunzând în eleo maladivitate a spiritului, un fel de cancer al creativității” [3, p.40]. Sau pictura flamandă a lui Picasso prin „extraordinara lui prolificitate” și „fenomen de oboseală” și „adevărata paradigmă a catholitei” reprezentată prin fiul risipitor („Fac ce-mi place”), care ignoră sensul general (casa părintească) și rătăcește prin lume. Noica îl exemplifică pe Kierkegaard – „marele bolnav de catholită din istoria culturii noastre, care nu-și realizează destinul său individual în dragostea lui pentru Reghina Olsen prin actul religios-social al căsătoriei și afirmă scrierile sale doar ca individuale de dragul iubitei, nerealizând generalul. Experiența extremă a catholitei, culminarea acestei maladii Noica o reprezintă prin exemplul Nietzsche, care înfruntă divinul prin carența generalului: „Dumnezeu a murit” – Dionysos contra lui Crist – exprimare a sentimentului neantului, unde nu este nimic, experiența tragicului și negarea legilor cetății: „Forma clasică a tragicului este astfel doar capătul de drum al catholitei: demersul ei extrem, învrăjbirea generalurilor în subiectul conștient” [3, p.51]. *Todetita* este prezentată de Noica ca maladia *perfectiunii* cauzată de carența individualului, prin lipsa unui anumit lucru „*tode ti*” de care suferă conștiința religioasă de a nu vedea divinul întrupat în nimic concret spre deosebire de creștinism, ce întrupează individul din divin. Timpul absolut al lui Newton și spațiul absolut al lui Hegel sunt maladiile perfectiunii generale, caracteristica omului ca ființă gânditoare și cercetătoare suspendată de individual în perfectiunea generalului. Filosoful Noica afirmă: „*Todetita* este veche de când lumea, ca și celelalte maladii. Este o maladie tipică pentru jumătate din umanitate, pentru femei, care urmăresc să fixeze generalul speciei într-un individual: într-o iubire, un copil, un cămin. Dar la fel, orice tânăr trece printr-un ceas al vieții când suferă de *todetita*, sub idealismul său, prost dar plin de frumuseți și exaltări, în speță sub magia idealului, ca o primă și nelămurită ridicare la planul generalului de care este o clipă înrobit” [3, p.56]. În această maladie ființa rămâne suspendată de dezechilibru spiritual cum e eroul lui Goethe Faust în iubirea lui pentru frumoasa Elena – ideal al inimii – se fixa în prima întâlnită, unde ființa individuală „se abandonează” sensurilor generale precum omul de vârstă a doua poate fi cucerit de „fanatismele ideologice”, care îi par convingătoare și „uită de sine”, luând figura și funcția furnicii din furnicar. Exemplificare a acestei

maladii sunt miturile din Evul mediu, „zbuçiumul ” artiștilor de a atinge culmea idealului, utopia statului platonician, tendința statelor de ridicare la general prin Constituție, Revoluție și modele. Todețita e suferința fratelui fiului risipitor, „supus și bine făptuitor”, stăpânit de legile generale ale cetății și familiei se simte superior fratelui prin judecata de a face ce trebuie și condamnarea risipei, care nu poate admite ca iertarea tatălui să aducă legea (generalul), fiul risipitor să nu fie pedepsit, iar el – răsplătit.

Horetita ca maladie în lipsa determinației e o suferință din voință, de bună voie și se poate manifesta prin formă acută sau cronică atât la om, cât și la scară istorică. Romantismul lui Eminescu îl exemplifică în acest sens pe Luceafarul, ce nu se poate individualiza și „nu-și poate da determinații pămîntești”, nu poate fi fericit și nici ferici pe alții și își exprimă nerăbdarea față de Demiurg, cerând determinare pămîntească, dar posibilul îl lasă „nemuritor și rece”. *Horetita* lui Don Quijote e manifestată pe plan individual, care rămâne un cavaler rătăcitor cu coif de carton și cu sentimentul amăgirii de sine, apoi și amăgirii de către ceilalți. O formă cumplită de horetită e maladia spirituală a lui Nietzsche idealizată prin Zarathustra, care la coborârea în lume din munți peste 10 ani nu-și poate da determinații și pribegește în neștire prin lume. Ca și în viața omului, când după lungi rătăcirii vine timpul lucidității și conștiințizarea necesității de a se determina pentru fapte concrete și responsabile. Cultura, fiind reflecția vieții spirituale a omului, poate ilustra celelalte trei maladii „prin trei creații ale culturii”: *acatholia*, *atodetia* și *ahoretia*.

Acatholia în forma refuzului de general este o confruntare, caracteristică *civilizației europene*, dar „hotărâtoare pentru restul lumii”. Noica reliefează această maladie, spre deosebire de celelalte două (*atodetia* și *ahoretia*), atribuind-o modernismului contemporaneității cu caracteristicile ei: revoluția tehnico-științifică cu exploziile informaționale și demografice „răzvrătite împotriva generalului”, ce se bazează pe elementele electricității, fluxurilor electronice, undelor electromagnetice în era cibernetizării totale. Anume aceste inovații științifice întruchipate în curentul *iluminismului* (*de la lumină*) largesc rațiunea omului modern, care caută *sensuri* și argumente științifice, însă întunecă spiritul, îl orientează împotriva generalurilor, mai ales, a celor date ca negarea lui Dumnezeu. Inteligența iluminismului în *cultura occidentală* (aducătoare de dezvoltare la începuturi) a aprofundat maladia spirituală a acatholitei franceze și germanice (vocația filosofică și muzicală), „bastardizându-se” sub influența anglo-saxonă cu vocație empirist-tehnică și meșteșugărească (Faraday, Maxwell – cult de exactitate și matematică logică în schimbul adevărului), care apoi domină peste lumea occidentală a spiritului nu numai prin mândrie exterioară și ținută victoriană, dar și prin

impunerea limbii engleze manifestată prin simplismul lexico-gramatical întregii lumi. Noica concluzionează: „În definitiv, dacă ne concentrăm asupra înnoirii tehnico-științifice de astăzi, pe care a făcut-o posibilă acatholia europeană în general și cea engleză în particular, este limpede că o asemenea înnoire a fost posibilă tocmai pentru că acatholia a devenit la un moment dat precumpănitoare în lumea europeană” [3, p.138]. Noica și aici opune opinia sa în aprecierea culturii europene *Declinului Occidentului* lui *Spengler*, care apreciază această civilizație prin negativism și refuzul conștient al generalului, prezicând descendență și degradare în Apus și care privește cultura din spectrul „*habitusului unei plante*” cu o durată determinată a ciclului de dezvoltare exprimat în *conceptul de stil* religios, politic, social, economic sau *stilul unui suflet*. Acest aspect e relatat de A. Boboc în *Stil cultural la Blaga și Spengler*: „Fiecare cultură își are noile ei posibilități de expresie, care se înfățișează, se maturizează, se ofilesc și nu se mai repetă... Esențe vii în cel mai înalt grad, aceste culturi cresc într-o sublimă lipsă de finalitate, ca și florile pe câmp... În istoria lumii nu văd altceva decât tabloul unei neîncetate confruntări și reconfigurări ale unei minunate deveniri și dispariții de forme organice” [1, p.123]. Acatholia spiritului identificată în societăți și popoare Noica o exemplifică manifestată la om prin persoana lui Don Juan, o încercare de refuz și desemnare apărută în chip de femeie cu văl negru (generalul din afară) – vestitoare de moarte (neant) lui Don Juan și statuia de piatră a Comandorului, întruchiparea generalului inert. Această ființă dezordonată refuzase „deschiderea întru ființă”, dar, în final, oricum trece în neființă, în generalul inert exprimat prin statuia de piatră la atingerea mâinii: „Expresie a lucidității și maturității târzii, acatholia apare, fie ca fenomen de cultură, fie ca simplu fenomen de viață spirituală, drept o renunțare la sensuri generale de necontrolat și la regăsirea răspunderii față de sensurile individuale reale de cunoaștere (pozitivism), din sânul persoanei și cuprinsul societății istorice” [3, p.140].

Maladia *Atodetiei* cu caracteristica *lucidității* proclamă cunoașterea, cultivarea și modelarea ceremonialului la popoare întregi, dar cu refuzul individualului. O asemenea carență era caracteristică pentru Grecia Antică (sofismul), Dacia Veche în întruchiparea Zeului Zamolxe și ceremoniile condiționate de sacrificiu [5], fanatismul religiei islamice arabe și otomane, propagarea creștinismului prin ideea persoanei umane și a mântuirii, pentru China convertită în fenomenul de atodetie și Franța actuală, ce nuanțează inteligența ideilor europene, care s-ar părea la prima vedere că proclamă libertățile individului (spre deosebire de lumea asiatică), dar proclamarea lor în extrem ca minoritățile sexuale și altele echivalează cu refuzul conștient de individual. Această maladie a spiri-

tului este înfățișată prin cultură, pe când acatholia e maladia civilizației, manifestată „... în particular în omul de cultură, ea va fi poate cea mai frumoasă și superior creatoare maladie a spiritului,... adevărate izvoare de viață pentru acesta” [3, p.113]. Deci, omul cultivat pentru el însuși (omul de știință și de laborator), întregeste și educă adevărurile, care devin cultură și reflectă raportul, unde excepția nu numai confirmă, dar și infirmă regula, unde „... se poate limpede face deosebirea între posibil și posibilitate, posibiluri și posibilități” [3, p.115]. Ca caracteristică a acestei maladii în domeniul filosofiei Noica îl aduce pe atodeticul Kant (ahoretic în viața cotidiană), care în sistemul de determinații ale lumii exterioare din „Critici” generalul singur își dă determinații și se delimitează, dar căruia i-a lipsit individualul uman și nu dă acces la realul concret. Sub aspectul literar al acestei maladii se ilustrează Lev Tolstoi cu refuzul total al eroilor de individual din „Razboi și pace”, modulând generalul prin determinații și opunând necesitatea posibilului.

Rezumatul autorului Noica este semnificativ în aprecierea *atodetiei* la scara individuală prin „interesul exclusiv” pentru general, care cade asupra *posibilului* exprimată în gândirea filosofică *critică* și *disociativă* și exprimată de oamenii de cultură în perioada maturității, când acțiunea proprie nu mai contează și sunt primordiale concepțiile teoretice în desfășurarea intelectuală.

Ahoretia, ca maladie a lucidității reprezintă refuzul (renunțarea) de determinării, „*de a avea horoi*”, pe care omul o înfruntă voit (se îmbolnăvește *singur*), crezând că „sporește spiritul prin el” și care pare stranie în civilizația europeană a spiritului deschis și activ, fiind ilustrată în piesa *Așteptându-l pe Godot* de Beckett sau ahoreticul *stoicismului* lui Marc Aureliu, care „nu are nevoie de intermedierea determinațiilor pentru a se ridica la general”, adică nu ai nimic altceva de făcut, decât să ai indiferența realului și să te contopești în general, să-ți disprețuiești trupescul și să domine sufletul, unde omul nu este decât o umbră. Mai târziu aforismele sclavului Epictet se găsesc în cugetările înțelepte ale lui Nietzsche, suferindul de horetită, care în genialitatea operei lui reformatoare cu determinațiile eroilor săi (Zarathustra-supraomul) se idealizează pe sine în duh profetic. Pe când, în lumea indiană această boală e ridicată la *scara istorică* a conștiinței sociale superioare exprimată prin eroul Arjuna (oșteanul) din *Bhagavad Gita*, ce refuză să lupte, să făptuiască, iar Zeii acestei religii au suferința *horetitei*. Noica accentuează la acest capitol: „Miracolul ahoretiei, ca al oricărei maladii spirituale de altfel, este că a obținut pozitivul chiar în forma extremă a negativului, sau acțiunea efecace prin totală pasivitate” [3, p.87]. Aici zeitatea lui Brahma are o vastă extindere de general, încât omul și societatea nu valorează, spre deo-

sebite de Iehova și Allah, propagând teoria reîncarnării. Noica expune cazurile tipice de ahoretie în iubire ca „un refuz al lumii, spre a prefera o singură făptură a ei, în fericirea căreia vor încâpea tot mai multe determinații noi...” [3, p.92]. În particular, ahoretia se găsește în poezia lirică exprimată prin „asceză și extaz”, fiind un exercițiu al cuvântului prin renunțarea la funcția lui de comunicare imediată, apoi în matematici prin asceza gândului cugetător: „... vom spune că matematicile trebuie invocate aici mai mult decât orice altă aventură umană, tocmai spre a se putea pune în lumină prezența și acțiunea ahoretiei în lumea modernă” [3, p.94]. Omul European, „omul din timpurile noi” în contemporaneitatea de astăzi manifestă mai multă caritate de ahoretie decât omul indian prin refuzul mai liber de determinării în natură și ființa proprie, care se deplasează atât de intens în timp și spațiu impus de mijloacele expresive de comunicație și informaționale, dar „Dispare din lumea noastră călătorul acela care aducea cu el noutatea și o înfrunta pe a altora. Întocmai celui din pustie, noi stăm pe loc, cu extraordinara noastră mobilitate. Omul ahoretiei este tocmai cel *care nu mai călătorește*” [3, p.97]. Filosoful își întocmește o *fișă clinică* proprie, atribuindu-se pe sine la maladia ahoretiei de la vârsta de 18 ani „confiscat pe viață”, citindu-l pe Kant, „fenomen de rapt pozitiv”, apoi trece la pacientul Kant, care refuză artele, acțiunea practică în teren în favoarea speculației actului de luciditate, fiind cuprins de orgoliu în anii tinereții, dar neagă apoi virtutea goală și întră în postura de secretar-demiurg „...om care se segregă și se secretează pe sine, acționând oarecum din umbră, dar de fapt din miezul lucrurilor, spre a vedea pe alții dezlănțuindu-se” după cum îl expune Noica: „...este maladia născută sub un rapt sufletesc ori intelectual, ducând la o bruscă *iluminare* sau luciditate de conștiință, ce face pe subiect să-și interzică participația, să-și *domine determinațiile*... Ahoretia, ca refuz al determinațiilor, își dă măsura ei în ceasul *senectuții*, când nici una din determinațiile oarbe ale lumii nu mai întinează spiritual” [3, p.108].

Actualitatea temei în contemporaneitatea noastră este stridentă cu referire la maladia catholitei în globalizarea migrației de popoare caracteristică acestei perioade a civilizației mondiale. Destinul multor oameni plecați din cetatea lor în aventura de căștiguri materiale, părăsind în negație totală „generalul” autohton au ajuns în situația „de a păzi porcii altora” ca fiul risipitor și buna parte acceptă „robia” fără să caute împrejurări favorabile sau voință de întoarcere la cetate ca fiul risipitor și rămân să pască porcii altora. Popoarele din spațiul european supuse acestei maladii au avut mult de suferit și încă lipsesc statistici care din ele a pătimit mai mult, dar la opinia proprie Republica Moldova e febril „scuturată” în continuare de „frigurile aprige” ale catholitei. Noica la tim-

pul lui ar fi apreciat acești „păscători a porcilor altora” ca o formă „trivială de hazard, una la nivelul jucătorului de noroc” ca suferinzi de maladia catholitei. Voi aduce un citat extraordinar de actual pentru sfera tuturor științelor, dar îndeosebi pentru medicină din Noica în cracteristica todetitei actuale: „... medicina pur și simplu, care a ajuns în situația de-a nu putea să nu salveze progenitura umanității, dar știe perfect că, făcând așa, grăbește explozia demografică, adică amenință însăși viața umană, după cum, prelungind la nesfârșit și în hebetudine bătrânețea omului, amenință iarăși viața însăși cu propria ei degradare” [3, p. 56]. NB! Savantul în biologie Krick, deținătorul premiului Nobel, a propus ca după 80 de ani omul să nu mai primească medicamente... Totetita ca o maladie spirituală a actualității e aprofundată de *statisticile* contemporane ca o suferință a individului (influențat de generaluri), care la cea mai mica încercare de manifestare individuală este marcat de statistică: cod personal, temeii de telefon pentru găsim rapidă și ascultare a convorbirilor, acces informațional la toată corespondența personală. E actuală teza todetitei în interpretarea lui Noica despre schimbările fortuite ecologice, geologice, genetice și climaterice în rezultatul cărora apar noi specii de vietăți cu lipsă de individualitate și cu caracteristica generalului, adică omul contemporan suferă și creează sub „semnul” todetitei.

Lumea contemporană este bântuită și de alte afecțiuni, de exemplu, în viziunea lui Dalai Lama și a altor reprezentanți ai Occidentului (Lee Yearley, Daniel Goleman, Daniel Brown, Francisco Varela, Jon Kabat-Zinn) principalele vicii ca: atașamentul, ura, ignoranța, compasiunea, furia tulbură spiritul uman și liniștea minții. În *Dialoguri – rădăcinile respectului de sine. Diferențele dintre Orient și Occident* se pun în discuție cauzele ce duc la afecțiuni și acțiuni nesănătoase în aceste două colțuri de lume diametral opuse: „Întrebarea-cadru a acestei discuții despre emoție este dacă circumstanțele istorice și culturale ar putea da naștere unor emoții noi sau expresiilor acestora” [2, p. 209]. Dalai Lama rămâne surprins, puțin spus, chiar uluit de suferința occidentalilor din cauza unui *respect de sine scăzut (un dispreț orientat către sine)*, care nu există în cultura tibetană. Dalai Lama argumentează această afecțiune în baza competiției nesănătoase pentru bunuri materiale în societatea occidentală, ce declanșează emoții negative de tip nou (fără precedent) și accentuează crearea unui sentiment de „vid” în educație cauzat de absența bunătații iubitoare de sine ca antidot pentru respectul scăzut de sine. Lee Yearley și Daniel Goleman explică această caritate cauzată de viața occidentală emoțional mai bogată și complicată, ce preconizează neîncrederea, stânjeneala, rușinea încă din fragedă copilărie. Dalai Lama ridică întrebări de rigoare despre distincția acestor emoții și dependența lor de specificul credinței și

morala societății. În opinia lui Daniel Brown aceste distincții sunt diferit pronunțate în dependență de grupurile culturale: în cultura franceză disprețul e mai evident decât în cea americană, iar în cultura japoneză este educată de secole lipsa emoției faciale etc. Cele relatate au tangență cu cele șase maladii ale spiritului și sunt în vizorul cercetătorilor.

Tensiunea timpului actual și stresul caracteristic contemporaneității condiționează ca toate maladiile spiritului să reactiveze în plan global, dar spiritul românesc ca parte indispensabilă a Europei le încercă pe toate, dar e mai puțin determinat și „sensibilizat” de *acatholieși* nu refuză generalurile civilizației, cu excepția genului literar precar a lui Caragiale, bântuit de acatholie în opinia lui Noica. Măsura spiritului românesc subliniază factorul de ordin general prin rostul care „trebuie să le aibă lucrul făcut de om și omul însuși” prin fraza din vechime relatată în acest sens de Noica „Nu are nimic sfânt în el”, ce nu invocă caracter religios, ci caracteristic spiritului.

Referințe bibliografice

1. Boboc A. „Stil cultural” la Blaba și Spengler. În: Revista de filosofie. Tomul LIII, ianuarie-aprilie. București: Editura Academiei Române, 2006, p. 123-132.
2. Emoții vindecătoare. Dialoguri cu Dalai Lama despre rațiune, emoții și sănătate. București: Curtea Veche, 2008, p. 125-224.
3. Noica C. Șase maladii ale spiritului contemporan. București: Humanitas, 1997.
4. Noica C. Simple introduceri la bunătatea timpului nostru. București: Humanitas, 1992.
5. Vicol I. Noaptea Sfântului Andrei. Chișinău: Universul, 2012.

POLITICA SECURITĂȚII UMANE ÎN CONDIȚIILE PANDEMIEI COVID-19

Serghei Sprincean, dr hab. șt. polit., conf. univ., secretar științific
Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice, Chișinău, R. Moldova
sprinceans@yahoo.com

HUMAN SECURITY POLICY IN CONDITIONS OF THE COVID-19 PANDEMIC

Human security policy has to be promoted in the current Covid-19 pandemic as an appropriate response to this global challenge. It must be based on bioethical principles and methodology. This policy of human security must become a basic component of the comprehensive policy of social modernization world wide and in the Republic of Moldova, because the Covid-19 pandemic is not only a security